

Vergaderjaar 2018–2019

26 150

Algemene Vergadering der Verenigde Naties

Nr. 182

BRIEF VAN DE MINISTERS VAN BUITENLANDSE ZAKEN EN VOOR BUITENLANDSE HANDEL EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 2 september 2019

Deze brief informeert u over de inzet van het Koninkrijk der Nederlanden voor de 74^e zitting van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties (AVVN) te New York, waarvan de ministeriële week van 23 t/m 27 september 2019 plaatsvindt. Het verslag in de bijlage blikt terug op de tot nu toe behaalde resultaten van de huidige 73^e zitting van de AVVN (september 2018–heden).

Dit jaar is het vier jaar na de aanneming van de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (*Sustainable Development Goals* – SDG's) en de ondertekening van het klimaatakkoord van Parijs. In 2020 viert de VN haar 75-jarig bestaan. Dat is een moment om te reflecteren op zowel de voortgang als op de uitdagingen die voor ons liggen. Ook na het lidmaatschap in de VN-Veiligheidsraad (VNVR) blijft het Koninkrijk zich sterk maken voor een effectieve VN. De inzet van het Koninkrijk voor de 74ste AVVN kan worden samengevat onder drie noemers, te weten het versterken van multilaterale samenwerking, het bevorderen van vrede en veiligheid en het versnellen van klimaatactie.

1. Versterking multilaterale samenwerking

Een effectief werkend multilateraal stelsel kan grensoverschrijdende problemen op het gebied van vrede en veiligheid, klimaat, duurzame ontwikkeling en handel het hoofd bieden en erop toezien dat het internationale recht, inclusief het respecteren van mensenrechten gehandhaafd blijft. Een middelgroot land als Nederland heeft veel belang bij een stelsel van internationale normen. Internationale steun voor het multilateraal systeem is alleen geen vanzelfsprekendheid meer.

Het afbrokkelende draagvlak voor multilateralisme heeft verschillende oorzaken. De negatieve effecten van globalisering en digitalisering zorgen voor onzekerheid, waardoor de neiging soms is om nationale oplossingen te zoeken, in plaats van (effectievere) multilaterale afspraken. Daarnaast

verkiezen grootmachten als de VS, China en Rusland vaker unilaterale of bilaterale oplossingen, waarbij zij hun invloed directer laten gelden.

Willen we de druk op het multilaterale systeem het hoofd bieden, dan zullen we moeten zorgen dat de VN *fit for purpose is*. Dat wil zeggen dat deze op een effectieve, efficiënte en transparante wijze in staat is om resultaat te boeken op de mondiale uitdagingen. Dit is de afgelopen jaren maar in beperkte mate gelukt. De multilaterale instellingen zelf hebben tot slot de laatste jaren niet altijd evenveel hervormingen doorgevoerd. Het Koninkrijk steunt dan ook de VN-hervormingen die door de Secretaris-Generaal van de VN (SGVN) Antonio Guterres zijn ingezet. Dit doen we samen met onze EU-partners. Juist de EU heeft veel belang bij een effectief multilateraal stelsel. De EU kan daarbij ook als grootste donor de financiële steun als hefboom benutten. EU-eensgezindheid en het spreken met één EU-stem wordt daarmee nog belangrijker.

VN hervormingen

Het Koninkrijk heeft veel waardering voor de inspanningen van SGVN op de drie hervormingstrajecten: vrede en veiligheid, ontwikkeling en management. Gendergelijkheid is daar nu als vierde traject aan toegevoegd. Momenteel bevinden de hervormingen zich in de implementatiefase, waarbij onder meer de beschikking over voldoende financiële middelen cruciaal is. Het Koninkrijk steunt de SGVN in zijn streven naar een verbeterde begrotingssystematiek.

Een belangrijk resultaat van de hervorming is dat VN-landenteams tegenwoordig door een onafhankelijke VN-landenvertegenwoordiger worden geleid. Dit moet leiden tot effectievere, efficiëntere en transparantere samenwerking van de verschillende VN-organisaties en betere VN-ondersteuning van overheden bij het behalen van de SDG's. De toekomstige inzet van het Koninkrijk hierbij is vooral gericht op de verdere versterking van de mensenrechtenbenadering, de nexus vredesopbouw, ontwikkeling en humanitaire assistentie en het tegengaan van ongelijkheid¹. Het recentelijk overeengekomen *Funding Compact* op het gebied van ontwikkeling biedt de mogelijkheid om de invloed van de portemonnee te laten gelden om opvolging van gemaakte afspraken te bevorderen. Het Koninkrijk had een leidende rol bij de totstandkoming van het Compact.

De geïntegreerde regionale aansturing van politieke en veiligheidsinstrumenten binnen het VN-secretariaat moet, samen met de grotere delegatie van bevoegdheden, leiden tot meer consistente, strategische en daadkrachtige VN-inzet. Het Koninkrijk zal de noodzaak van betere samenwerking tussen de drie afzonderlijke pijlers van het VN-systeem benadrukken en praktisch ondersteunen. Het recente interne VN-rapport over handelen van de VN in Myanmar toont het belang hiervan nogmaals aan. Preventie, duurzame vredesopbouw (*peacebuilding*) en de doctrine van *sustaining peace* blijven de leidraad van de VN-brede inzet op hervormingen.

De voortrekkersrol van het Koninkrijk ten aanzien van de aanpak van *Sexual Exploitation, Abuse and Harassment* (SEAH) in alle VN-fora heeft recent geleid tot versterking van VN-preventie- en responsmechanismen. De VN werkt op dit moment aan het *ClearCheck*-systeem, waardoor daders niet meer binnen het brede VN-systeem in dienst worden

¹ Benoemd als prioriteit in de beleidsnota «Investeren in perspectief – goed voor de wereld, goed voor Nederland» (Kamerstuk 34 952, nr. 1) en conform het centrale uitgangspunt van *Leaving No One Behind* binnen de SDG agenda.

genomen. Ook verbreden enkele VN-organisaties hun onderzoekscapaciteit en bestaan er nieuwe protocollen voor uitvoerende partners en het tegengaan van seksuele intimidatie. Blijvende aandacht voor transparantie, verbeterde onderzoekscapaciteit en het tegengaan van straffeloosheid is nodig om de geloofwaardigheid en betrouwbaarheid van de VN te kunnen garanderen.

Sustainable Development Goals

Recent heeft de SGVN de lidstaten opgeroepen de ambitie voor het behalen van de SDG's te verhogen². Er is de afgelopen vier jaar zeker voortgang geboekt, maar het is op het huidige tempo en met de huidige investeringen niet voldoende om de doelen in 2030 te behalen. Het versnellen en vergroten van acties ten behoeve van de SDG's is essentieel, vooral op het gebied van klimaatverandering en ongelijkheid. Commitment van politieke leiders is nu urgenter dan ooit, omdat het komende decennium bepalend is voor de toekomst.

In dit licht vindt op 24 en 25 september een SDG-Top plaats voor regeringsleiders, de eerste sinds de aanneming van de SDG's in 2015. Het doel van de top is dat VN-lidstaten zich in een politieke verklaring verbinden aan de aanvullende actie die nodig is voor het behalen van de SDG's. Het Koninkrijk pleit, samen met EU-partners, voor een ambitieuze politieke en actiegerichte verklaring.

Deze inzet vertaalt zich ook in deelname van het Koninkrijk aan de *High-level Dialogue on Financing for Development* op 26 september. Tijdens deze top wordt de financiering van de uitvoering van de SDG-agenda besproken, in navolging van de *Addis Ababa Action Agenda* 2015. Het Koninkrijk zal inzetten op het mobiliseren van de kennis, kunde en kapitaal van de private sector ter bevordering van de SDG-financiering, waaronder het gebruik van officiële ontwikkelingshulp (ODA) als hefboom voor private investeringen in ontwikkelingslanden en het gebruik van innovatieve vormen van financiering. Daarnaast ondersteunt het Koninkrijk ontwikkelingslanden in het versterken van hun capaciteit voor *Domestic Resource Mobilization*, bijvoorbeeld door het *Addis Tax Initiative*.

Tijdens de ministeriële week is H.M. Koningin Máxima voornemens, mede ter gelegenheid van haar 10-jarig jubileum als de SGVN Speciaal Pleitbezorger voor inclusieve financiering aanwezig te zijn.

Verder zal het Koninkrijk deelnemen aan de *High-Level Summit Universal Health Coverage* (UHC). Voor het Koninkrijk is het belangrijk de discussie over UHC aan te grijpen om de multisectorale aanpak van gezondheid, en de effectieve financiering ervan, te benadrukken. Dit geldt bijvoorbeeld voor seksuele en reproductieve gezondheid en rechten, voor antimicrobiële resistentie, tabaksbeleid en toegang tot geneesmiddelen. Daarnaast zal het Koninkrijk onverminderd aandacht vragen voor de universele toegang tot zorg voor iedereen, met specifieke aandacht voor de allerarmsten, vrouwen en meisjes en gemarginaliseerde groepen.

Het Koninkrijk zet in op toegang tot kwalitatief, inclusief (beroeps)onderwijs, mede ter bestrijding van jeugdwerkloosheid en het voorkomen van irreguliere migratie door het creëren van opleiding en banen voor

² VN (2019) Special Edition: Progress towards the Sustainable Development Goals. Report of the Secretary General. (Voorlopige editie)
https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/22700E_2019_XXXX_Report_of_the_SG_on_the_progress_towards_the_SDGs_Special_Edition.pdf

jongeren. Tijdens deze AVVN is een *high-level event* voor de lancering van de *International Finance Facility for Education* (IFFEd) voorzien. IFFEd is een nieuw en innovatief financieringsinstrument dat multilaterale ontwikkelingsbanken in staat stelt meer geld uit de kapitaalmarkt te laten mobiliseren met als doel lage-middeninkomenslanden te ondersteunen bij het verbeteren en versterken van het onderwijs. Tijdens dit evenement is een hoofdrol voorzien voor het Koninkrijk, dat een eerste bijdrage zou kunnen toezeggen.

Small Island Developing States

Op 27 september vindt de *High-Level review of Progress of the SAMOA Pathway* plaats met als beoogde uitkomst een politieke verklaring waarin lidstaten zich uitspreken over de voortgang en zich opnieuw committeren aan de in 2014 overeengekomen ontwikkelingsdoelstellingen voor *Small Island Developing States* (SIDS).

Gezien het belang van dit thema, zal het Koninkrijk deelnemen aan de *High-Level Review of the Small Island Developing States Accelerated Modalities of Actions (SAMOA) Pathway*.

Kleine eilandstaten, zoals de Caribische Koninkrijksdelen, worden geconfronteerd met ernstige en complexe uitdagingen, waaronder relatief kleine bevolking en kleine landmassa's, ruimtelijke spreiding, afstand tot grote markten, grote afhankelijkheid van invoer en hoge blootstelling aan externe economische en ecologische schokken, inclusief hoge energie- en voedselprijzen en ernstige klimaat gerelateerde gebeurtenissen en natuurrampen.

Met name fondsen om de ontwikkelingsproblematiek op te lossen en de uitdagingen van een SIDS te kunnen aangaan, zijn een probleem voor de Caribische landen in het Koninkrijk.

Het *SAMOA Pathway* richt zich op prioritaire onderwerpen voor SIDS en roept op tot dringende actie en steun voor de inspanningen van SIDS om duurzame ontwikkeling te bereiken. Het Koninkrijk zet daarom in op onder andere thema's als *resilience*, risicobestrijding en rampenbeheer.

Voor het Koninkrijk is het belangrijk om te participeren en zich in te zetten in deze belangrijke discussie om de samenwerking op de bovengenoemde onderwerpen te verstevigen.

Voorts hebben de Caribische Landen van het Koninkrijk actief deelgenomen aan de Caribische regionale conferentie in Belize (augustus 2018) en de interregionale conferentie op Samoa (november 2018) ter voorbereiding op deze *High Level* bijeenkomst.

Mensenrechten

Het Koninkrijk zal tijdens de AVVN wijzen op het belang van eerbiediging van de mensenrechten als voorwaarde voor duurzame ontwikkeling. Respect voor mensenrechten en versterkte ontwikkeling nemen de voedingsbodem voor conflicten en instabiliteit weg en dragen bij aan het behalen van de SDG's. Het Koninkrijk ziet de SDG-agenda dan ook als de ultieme preventieagenda, zoals ook de Adviesraad Internationale Vraagstukken (AIV) onderstreept in haar recente advies.

Het Koninkrijk zal pleiten voor internationale steun ter versterking van het VN-mensenrechtensysteem. Daarnaast blijven de prioriteiten van het mensenrechtenbeleid, zoals toegelicht in de actualisering van het buitenlands mensenrechtenbeleid in 2018, leidend voor het Koninkrijk bij

de inzet via de Derde Commissie van de AVVN en in de VN-Mensenrechtenraad.

Het Koninkrijk is kandidaat voor het lidmaatschap van de VN-Mensenrechtenraad voor 2020–2022 bij de verkiezingen in de AVVN in oktober. De inzet voor ons lidmaatschap is in eerste instantie gericht op het verdedigen van het bestaande mensenrechtensysteem. Daarnaast zal worden gestreefd naar versterking, bijvoorbeeld door onverminderd in te zetten op de vrijheid van religie en levensovertuiging, de vrijheid van meningsuiting en gelijke rechten voor LHBTI's. Nederland zal in april 2020 als co-host samen met UNESCO de *World Press Freedom Day*-conferentie organiseren ter gelegenheid van de Internationale Dag van de Persvrijheid (3 mei). Het Koninkrijk is tevens kandidaat voor de Uitvoerende Raad van UNESCO (2019–2023), waarbij met name ingezet wordt op persvrijheid, toegang tot informatie, open wetenschap, recht op onderwijs, bescherming van cultureel en natuurlijk erfgoed, culturele diversiteit, gendergelijkheid en water. Deze zomer wordt de Nederlandse Speciaal Gezant voor religie en levensovertuiging benoemd, die – in nauwe samenwerking met de Mensenrechtenambassadeur – ook binnen de VN de inzet op dit dossier zal uitdragen. De gelijke rechten van vrouwen en meisjes zijn een dwarsdoorsnijdende prioriteit in de Mensenrechtenraad, die meegenomen wordt bij discussies over de verbinding tussen de SDG-agenda, mensenrechten en *accountability*.

2. Vrede en Veiligheid

Follow-up lidmaatschap VN-Veiligheidsraad

Het Koninkrijk beoogt de geleverde bijdrage op het gebied van vrede en veiligheid tijdens het lidmaatschap van de Veiligheidsraad van 2018 voort te zetten binnen en buiten de Raad. Dit geldt voor onze inzet op preventie, gerechtigheid en verbetering van vredesoperaties. Zo blijft het Koninkrijk zich inzetten voor het agenderen van potentiële conflictsituaties in de VNVR en een voortrekkersrol spelen op initiatieven ter verbetering van de effectiviteit van VN-vredesmissies. Leidend hierbij is het *Action for Peacekeeping* initiatief dat tijdens het voorzitterschap in maart 2018 door SGVN werd gepresenteerd, als onderdeel van de Nederlandse inzet op een meer effectieve en geïntegreerde benadering van conflictpreventie en vredesopbouw. Ook de rechtstaat-component (*peace, justice and corrections*), waarover in 2018 een door het Koninkrijk geïnitieerde resolutie werd aangenomen, dient daarin te worden meegenomen.

Gerechtigheid/Accountability

Handhaving van de internationale rechtsorde betekent voor het Koninkrijk dat daders van internationale misdrijven als genocide, misdrijven tegen de menselijkheid en oorlogsmisdrijven ter verantwoording worden geroepen. Het Koninkrijk is nauw betrokken bij processen omtrent versterking van het Internationaal Strafhof. Daarnaast zijn we aanjager van het eerste uur van initiatieven en organisaties zoals het Internationaal Strafhof en de bewijzenbank voor Syrië (IIMM) respectievelijk Myanmar (IIMM) en dat blijven we. Voor Myanmar maken wij ons sterk voor behoud van het budget voor dit bewijsgaringsmechanisme en voor steun van de landen van de Organisatie voor Islamitische Samenwerking (OIC) voor operationalisering van dit mechanisme. Ook in landensituaties als Libië, Jemen en Soedan is het Koninkrijk erop gebrand straffeloosheid aan te pakken. In dit kader blijft het Koninkrijk zich inzetten voor internationale samenwerking om de sancties tegen mensenhandelaren in Libië verder te implementeren. Het Koninkrijk acht het ook van groot belang dat ISIS-strijders strafrechtelijk worden vervolgd, bij voorkeur in de regio

waar ze de misdrijven hebben gepleegd. De Minister van Buitenlandse zaken zal hierover een bijeenkomst organiseren tijdens de ministeriële week. Hierbij worden alle landen en organisaties met wie we nauw samenwerken, zoals UNITAD, de bewijzenbank Syrië en UNAMI, bij elkaar gebracht. Voorts zal Nederland, conform ook het gestelde in VNVR-resolutie 2166, de oproep herhalen tot medewerking van alle landen, inclusief Rusland, aan waarheidsvinding en gerechtigheid omtrent het neerhalen van MH17.

Bestrijding van terrorisme en gewelddadig extremisme

Onder co-voorzitterschap van het Koninkrijk en Marokko vindt dit jaar wederom de ministeriële bijeenkomst plaats van het *Global Counterterrorism Forum* (GCTF), cruciaal voor de implementatie van VNVR-resoluties. Naast beoogde intensievere samenwerking met de VN, zullen niet-juridisch bindende aanbevelingen worden aangenomen voor het tegengaan van ongewenste reisbewegingen van terroristen, de aanpak van online terroristische content, de omgang met terroristisch gebruik van *unmanned aerial systems* en de toepassing van bestuurlijke maatregelen in terrorismebestrijding. Nederland zal zijn voorzitterschap overdragen aan Canada en terugblikken op de behaalde resultaten van vier jaar co-voorzitterschap van het GCTF, waaronder de ontwikkeling van beleidsaanbevelingen ten aanzien van het voorkomen en tegengaan van gewelddadig extremisme en terrorisme. Voorbeelden zijn de omgang met terugkerende *Foreign Terrorist Fighters*, *homegrown* terrorisme en radicalisering en de nexus georganiseerde misdaad en terrorisme.

Ontwapening

Ontwapening, wapenbeheersing en non-proliferatie zijn centrale elementen binnen de preventie-agenda van de Geïntegreerde Buitenland- en Veiligheidsstrategie (GBVS). Binnen de Eerste Commissie van AVVN wordt gesproken over het opstellen van normen en het verbeteren van de toepassing van bestaande internationale juridische kaders. Het Koninkrijk zet zich onder meer in voor de universalisering en versterking van het non-proliferatieverdrag (NPV), de inwerkingtreding van het kernstopverdrag (CTBT), het wapenhandelsverdrag (ATT) en het verdrag inzake het verbod op antipersoonsmijnen (Verdrag van Ottawa). Belangrijk hierbij is de verificatie van ontwapening, het werken aan risico-vermindering, transparantie, en het bevorderen vertrouwenwekkende maatregelen.

Cyberveiligheid en nieuwe technologieën

Het Koninkrijk heeft aandacht voor de rol van nieuwe technologieën in het veiligheidsdomein en de mogelijke toepassing hiervan in wapensystemen, zoals ook verwoord in de motie van het lid Koopmans c.s. (Kamerstuk 33 694, nr. 43), en stuurt binnen het multilaterale domein aan op adequate beheersing van deze technologieën. Daarnaast zet het Koninkrijk zich actief in voor het verder versterken van de internationale rechtsorde in het digitale domein en ontwikkeling van een internationale veiligheidsarchitectuur voor het cyberdomein.

Landensituaties

Het Koninkrijk vraagt continu aandacht voor de diepere oorzaken van conflict, door versterking van lokale structuren en integratie van minderheidsgroepen (inclusieve vredesopbouw) als ook de aansprakelijkheid voor schendingen van mensenrechten en het humanitair oorlogsrecht.

Het vinden van politieke oplossingen voor het opnieuw ontvlamde conflict in Libië en het voortdurende conflict in Jemen zijn van groot belang voor het bereiken van duurzame vrede. Daarbij dient de cruciale rol van vrouwen niet te worden onderschat. In Libië blijft het Koninkrijk de VN-missie (UNSMIL) actief ondersteunen om te komen tot een politieke dialoog, een staakt-het-vuren en een nieuw perspectief hoe uit de politieke impasse te raken. Daarnaast wordt aandacht gevraagd voor handhaving van het VN-wapenembargo en effectieve internationale en Europese inzet richting regionale organisaties, landen in de regio en de strijdende Libische fracties. Ook voor Syrië blijft het Koninkrijk zich inzetten voor een duurzame oplossing van het conflict onder auspiciën van de VN conform resolutie 2254, en aandacht vragen voor de grondoorzaken van instabiliteit in de regio en belang van steun aan de buurlanden die gebukt gaan onder de spill-over effecten daarvan.

De situatie in een aantal Afrikaanse landen blijft, onder andere vanwege de diepere oorzaken van conflict, onze aandacht vragen en daarbij gaat de inzet van het Koninkrijk vooral uit naar de landen in de Sahel en in de Hoorn van Afrika.

Aan de oostflank van Europa hebben wij belang bij stabiele, veilige en welvarende landen. Respect voor de territoriale integriteit van landen als Oekraïne en Georgië is daarvan een essentieel onderdeel. Het Koninkrijk spreekt zich daarom in internationale fora duidelijk uit wanneer de territoriale integriteit van deze landen geschonden wordt, zoals de illegale Russische annexatie van de Krim.

Ten aanzien van de humanitaire crisis in Myanmar spant het Koninkrijk zich in voor humanitaire hulp voor de Rohingya-vluchtelingen in Bangladesh en voor toegang voor de VN en hulporganisaties in Rakhine State. Tevens blijven wij Myanmar oproepen om de veilige, vrijwillige, waardige en duurzame terugkeer van vluchtelingen mogelijk te maken. Naar aanleiding van het interne VN-rapport over handelen van de VN in Myanmar zal het Koninkrijk de VN en andere internationale partners oproepen om mensenrechten en conflictsensitiviteit centraal te stellen in activiteiten en dialoog met de overheid.

Een vreedzame en democratische oplossing voor de aanhoudende crisis in Venezuela is van groot belang om de veiligheid en stabiliteit in de regio te waarborgen. Als lid van de *International Contact Group* en als buurland van Venezuela maakt het Koninkrijk zich hier hard voor, met daarbij bijzondere aandacht voor verbeterde toegang tot humanitaire hulp. Daarnaast zullen ook andere landen, inclusief bondgenoten van het Maduro-bewind, worden aangespoord om hun invloed aan te wenden en daarmee serieuze onderhandelingen in goed vertrouwen tussen het bewind en oppositie mogelijk te maken.

Humanitaire hulp

De VN blijven een centrale partner bij humanitaire vraagstukken. Zoals beschreven in het beleidskader «Mensen Eerst» is het kerndoel van het humanitaire beleid het redden van levens, het verlichten van lijden en het beschermen en herstellen van de waardigheid van door crisis getroffen mensen.³ Deze doelen zal het Koninkrijk ook blijven nastreven in de AVVN. Specifieke aandacht zal uitgaan naar de effectieve implementatie van resolutie 2417 over conflict en honger, die in 2018 op initiatief van het Koninkrijk unaniem door de VN-Veiligheidsraad werd aangenomen en uithongering van de burgerbevolking als methode van oorlogvoering

³ MENSEN EERST – Nederlandse koers humanitaire diplomatie en noodhulp

veroordeelt. Bovendien zal het Koninkrijk zich sterk blijven maken voor noodhulp aan de meest kwetsbaren. Het kabinet zal zich in het bijzonder inzetten voor voldoende aandacht voor geestelijke gezondheid en psychosociale steun aan mensen in crisissituaties. Nederland organiseert hierover een conferentie op 7 en 8 oktober in Amsterdam. Verder blijft aandacht voor bescherming van medische faciliteiten, veiligheid van hulpverleners en toegang tot onderwijs in crisissituaties belangrijk.

Als voorstander van de versterking van het humanitaire systeem en in navolging van afspraken over de verbeterde effectiviteit en efficiëntie van de humanitaire hulp, zal het Koninkrijk een hernieuwde inspanning plegen op de *Grand Bargain* en de afspraken gemaakt tijdens de *World Humanitarian Summit* in 2016. Het doel is meer transparantie in het humanitaire systeem te bereiken, teneinde de effectiviteit, participatie, betrokkenheid en verantwoording binnen het humanitaire systeem te vergroten. De Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking zal de komende periode de leiderschapsrol van deze agenda op zich nemen in de positie van *Eminent Person*.

3. Versnellen klimaatactie

Klimaatverandering vormt één van de grootste bedreigingen voor ontwikkeling en het behalen van de SDG's. SGVN Guterres roept landen op verantwoordelijkheid te nemen ten aanzien van de komende generaties. Hij vraagt landen klimaatambitie te tonen en meer te doen (*leading by example*). Op zijn initiatief zal tijdens de AVVN op 23 september een Klimaatop plaatsvinden, met als doel aanscherping van de mondiale klimaatambities. De collectieve en individuele inspanningen van landen dienen bij te dragen aan implementatie van de Overeenkomst van Parijs.

Er zijn negen thema's die tijdens de top centraal zullen staan en waarvoor landen worden opgeroepen ambitieuze plannen te presenteren: mitigatie, adaptatie, financiering, energie, industrie, natuur, lokale actie (o.a. steden), *just transition* en jongeren.

De inzet van het Koninkrijk richt zich op zowel adaptatie als mitigatie. In den brede zet het Koninkrijk zich in voor meer ambitie op mitigatie, door andere landen aan te sporen om het voorbeeld van Nederland te volgen door de ambities voor 2030 aan te scherpen en zich te committeren aan een ambitieus lange termijn klimaatdoel voor 2050. Als gastland van het *Global Center on Adaption* en initiërend aan de *Global Commission on Adaptation*, voelt Nederland een bijzondere verantwoordelijkheid om adaptatie hoog op de agenda te houden, ook in aanloop naar de *Global Climate Adaptation Action Summit* in 2020, in Nederland. In veel ontwikkelingsprogramma's zoals op het gebied van water en voedselzekerheid staan adaptatiemaatregelen centraal.

Nederland is met Costa Rica co-voorzitter van het *Nationally Determined Contributions Partnership* (NDCP), een internationaal platform voor steun aan ontwikkelingslanden bij de ontwikkeling en implementatie van hun klimaatplannen. Ontwikkelingslanden die, in de geest van de «*Climate Action Summit*», hun ambitie willen aanscherpen en tot actie willen overgaan, krijgen hierbij via het NDCP extra steun. Ook zet het Koninkrijk binnen het thema financiering in op het vergroenen van de bancaire sector in ontwikkelingslanden en op meer transparantie in de financiële sector over de impact van activiteiten van financiële instellingen op klimaatverandering. De Nederlandse financiële sector loopt voorop met het inzichtelijk maken van de klimaatimpact, zoals recent bevestigd met het commitment als onderdeel van het Klimaatakkoord. Verder hecht het Koninkrijk eraan dat de stem van jongeren over hun toekomst wordt

gehoord en zet het zich ervoor in dat jongeren ook tijdens de Klimaatop een actieve bijdrage kunnen leveren.

Tot slot wil het Koninkrijk de samenhang van de VN-beleidsinzet versterken en daarmee een bepalende stem behouden ten aanzien van de toekomst van ons multilaterale stelsel, opdat ook komende generaties er de vruchten van kunnen blijven plukken.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
S.A. Blok

De Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,
S.A.M. Kaag

Dit verslag is een bijlage bij de Kamerbrief over de Koninkrijksinzet bij de 74ste Algemene Vergadering van de Verenigde Naties (AVVN). Een verslag specifiek over de ministeriële week van de vorige AVVN ging u reeds toe op 11 oktober 2018 (Kamerstuk 26 150, nr. 177). Ook heeft u op 15 februari een verslag ontvangen over de periode tot 31 december 2018 dat Nederland in de VN Veiligheidsraad (VNVR) zitting had (Kamerstuk 26 150, nr. 180). Hieronder wordt op hoofdlijnen teruggeblikt op de inzet en geboekte resultaten van het Koninkrijk in het afgelopen zittingsjaar tot nu toe (73ste AVVN) op de prioritaire beleidsonderwerpen ten aanzien van de Verenigde Naties. Hierbij wordt de structuur gevolgd van de inzetbrief van vorig jaar zodat doelstellingen en resultaten te vergelijken zijn. Op deelonderwerpen heeft de Kamer veelal reeds via Kamerbrieven of debatten meer uitgebreide informatie ontvangen.

Preventie: leidraad van een hervormde VN

Nadat in de 72^e zitting van de AVVN overeenstemming werd bereikt over de hervormingen van de VN, werden in de 73^e zitting concrete stappen gezet richting implementatie. Zo ging het nieuwe systeem voor coördinatie van VN-landenteams van start volgens planning, op 1 januari 2019, met onder meer een financiële bijdrage van Nederland. VN-landencoördinatoren hebben nu uitgebreide bevoegdheden en een onafhankelijker positie.

Het Koninkrijk steunde de visie van Secretaris-Generaal van de VN Antonio Guterres (SGVN) dat het succes van de hervormingen ook afhangt van verbetering in de manier waarop VN-ontwikkelingsorganisaties worden gefinancierd. Het Koninkrijk heeft daarom een toonaangevende rol gespeeld bij de ontwikkeling van een *Funding Compact*, onder meer door het organiseren van een bijeenkomst in Den Haag. Het resulterende compact koppelt afspraken over betere financiering door lidstaten aan concrete en meetbare afspraken met de VN over betere transparantie en verantwoording over resultaten, de implementatie van hervormingen en verbeterde efficiëntie. Het Koninkrijk zal de looptijd van Algemene Vrijwillige Bijdragen voortaan koppelen aan de strategische plannen van VN-organisaties. De in 2019 vernieuwde bijdragen lopen daarom tot en met 2021. In de geest van de afspraken in het *Funding Compact* heeft het Koninkrijk daar wel de voorwaarde aan verbonden dat ontvangende organisaties de afspraken uit het compact voldoende nakomen.

De hervormingsagenda van de SGVN kan alleen slagen als de VN op stabiele financiële voeten staat. In januari 2019 luidde de SGVN per brief de noodklok over de verslechterende financiële situatie van de organisatie. Het Koninkrijk steunt het streven van de SGVN om de situatie ten aanzien van de reguliere begroting en financiering van vredesmissies te verbeteren door vooral de flexibiliteit in de budgetmethodologie te verruimen.

De herstructurering van de vrede en veiligheidsstructuren van de VN is een feit. Tegelijk moeten er nog veel stappen worden gezet richting een meer geïntegreerde aanpak, allereerst binnen de veiligheidspijler alsook tussen de veiligheids-, mensenrechten- en ontwikkelingspijlers onderling. Het Koninkrijk heeft de inzet op verbeterde conflictpreventie en vredesopbouw actief gesteund, inclusief met daarvoor benodigde vrijwillige bijdragen. De *sustaining peace* agenda is daarbij leidend. Zo heeft het Koninkrijk zijn bijdrage aan het *UN Peacebuilding Fund* verdubbeld naar 15 miljoen euro per jaar, dat wordt ingezet ten behoeve van duurzame vrede in post-conflictgebieden. Voorts is het Koninkrijk met 4 miljoen euro

per jaar één van de grootste donoren van het gezamenlijke conflictpreventieprogramma van UNDP en het VN-secretariaat Afdeling Politieke Zaken en Vredesopbouw (*UNDP-DPPA Joint Conflict Prevention Programme*). Ook zet het Koninkrijk in op tegengaan van fragmentatie en het beter stroomlijnen van de verschillende vredesopbouw instrumenten (Wereldbank en VN) op landenniveau.

Bovenstaande inzet op zowel de hervorming als financiering van het VN-secretariaat en VN-ontwikkelingsorganisaties stond mede in het licht van de motie van het lid Sjoerdsma over hervorming VN-organisaties en mitigatie van hun acute financiële problemen (Kamerstuk 26 150, nr. 174).

Het Koninkrijk heeft zich tijdens de 73^e zitting verder ingezet voor een krachtige aanpak van *Sexual Exploitation, Abuse and Harassment* (SEAH) bij VN-organisaties. Samen met het Verenigd Koninkrijk heeft het Koninkrijk een leidende rol op zich genomen. In het kader van *zero tolerance for inaction* heeft het Koninkrijk de nadruk gelegd op versterking van preventie- en responsmechanismen. Dit heeft geleid tot de vernieuwing van procedures binnen het brede VN-systeem, waaronder de totstandkoming van het *Clear Check* systeem. Dit instrument helpt de VN voorkomen dat de daders van seksueel geweld opnieuw bij de VN in dienst treden. Het Koninkrijk blijft ook het komende jaar hoog inzetten op deze agenda.

Internationale rechtsorde, mensenrechten en het tegengaan van straffeloosheid

De 73ste AVVN kende enkele aansprekende resultaten op het terrein van de mensenrechten. Zo werd de tweejaarlijkse Frans-Nederlandse resolutie over het bestrijden van geweld tegen vrouwen en meisjes unaniem aanvaard. Pogingen van sommige landen om reproductieve en gezondheidsrechten in te perken in deze en andere resoluties konden succesvol worden gepareerd. Het Koninkrijk stemde tegen een uiteindelijk aangenomen resolutie van de «*Non-Aligned Movement*» over het «recht op ontwikkeling» omdat deze in de praktijk leidt tot een verschuiving van focus naar economische rechten in plaats van burger- en politieke mensenrechten.

De strijd tegen straffeloosheid blijft voor het Koninkrijk hoge prioriteit, binnen en buiten de VN. De Minister van Buitenlandse Zaken onderstreepte het belang van accountability in het Veiligheidsraaddebat op 23 mei over bescherming van burgers in tijden van gewapend conflict. Daarnaast blijft Nederland zich inzetten voor de volledige implementatie van de sancties tegen mensenhandelaren in Libië, een Nederlands initiatief ten tijde van het lidmaatschap van de VN Veiligheidsraad (VNVR). Ook heeft Nederland zich aangesloten als *Government Partner* bij het zogenaamde *Liechtenstein Initiative*. Dit betreft een internationaal samenwerkingsverband tussen overheden en de financiële sector om mensenhandel te voorkomen en bestrijden. Om de contacten tussen de Syrische bewijzenbank en organisaties van het maatschappelijk middenveld te versterken heeft Nederland in juni 2019 voor de tweede keer een overleg van alle betrokkenen bijeen geroepen. Ten aanzien van de Rohingya-crisis in Myanmar riep het Koninkrijk op 23 april jl. wederom op tot verwijzing door de VNVR naar het Internationaal Strafhof (ICC) tijdens het VNVR open debat over *sexual violence in conflict*.

Modernisering van vredesmissies

Ook na afloop van het VNVR-lidmaatschap blijft het Koninkrijk zich inzetten ten behoeve van de modernisering van VN-vredesmissies. Daarbij is in het bijzonder de implementatie van het *Action for Peacekeeping* initiatief (A4P) van belang, dat tot stand kwam als onderdeel van de Nederlandse inzet op een meer effectieve en geïntegreerde benadering van conflictpreventie en vredesopbouw. In dat kader nam Minister-President Rutte namens het Koninkrijk deel aan het *High level Event* voor *Action for Peacekeeping*, dat de SGVN tijdens de 73ste AVVN organiseerde. Hij wees daarbij op het belang van *ownership*, realistische mandaten, goed getrainde troepen en kwalitatief hoogwaardig materieel, verbetering van *force generation* en regelmatige evaluatie van de voortgang op A4P. Tijdens dit event werd de *Declaration of Shared Commitments* aangenomen, waarin 151 VN-lidstaten verklaarden zich te zullen inspanssen voor het verbeteren van VN vredesmissies.⁴

De Minister van Defensie nam namens het Koninkrijk deel aan de *UN Peacekeeping Defence Ministerial* 2019, waar ze een bijdrage van 3 miljoen euro aankondigde aan het nieuw opgerichte *Elsie Initiative Fund for Uniformed Women in Peace Operations*, een door Canada geïnitieerd en door *UN Women* beheerd *Trust Fund* dat bijdraagt aan het wegnemen van barrières ten aanzien van de participatie van geüniformeerde vrouwen in VN-vredesmissies. Ter voorbereiding van deze ministeriele conferentie organiseerde Nederland samen met Rwanda van 13–15 januari 2019 in Den Haag een hoogambtelijke conferentie. De nadruk van de conferentie lag op de thema's *performance* van VN-missies en de rol van missies bij bescherming van de burgerbevolking. Ook financierde het Koninkrijk verschillende projecten die de verbetering van effectiviteit van vredesoperaties beogen. Zo is Nederland nauw betrokken bij de implementatie van het nieuwe VN *Implementation of the Peacekeeping Intelligence Policy*.

Migratie en vluchtelingen

Op 17 december 2018 is het *Global Compact on Refugees* (GCR) aangenomen door de AVVN. Het Koninkrijk heeft met deze tekst ingestemd zoals reeds bericht aan uw Kamer.⁵ Ter implementatie van het GCR heeft Nederland een partnerschap opgezet met de VN en internationale financiële instellingen (IFI's) om de perspectieven voor vluchtelingen en gastgemeenschappen te verbeteren. Daarbij ligt het accent op onderwijs, werk en bescherming.

Op 19 december 2018 is, na acceptatie ervan op 10 december in Marrakesh, het *Global Compact for Migration* (GCM) aangenomen. Zoals reeds gecommuniceerd met uw Kamer,⁶ heeft Nederland deelgenomen en ingestemd met het compact. De Internationale Organisatie voor Migratie (IOM) zal een belangrijke rol spelen bij de uitvoering van het GCM.

Ten aanzien van de aanpak van mensenhandel en -smokkel heeft het *United Nations Office on Drugs* (UNODC) en het kantoor van de Hoge Commissaris voor de Rechten van de Mens (OHCHR) financiële steun ontvangen voor een project in de Sahel-regio en West-Afrika, gericht op het scheppen van juridische kaders voor de vervolging van mensensmokkelaars. Daarnaast heeft het Koninkrijk het initiatief genomen om in enkele

⁴ De verklaring is beschikbaar via deze link: <https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/a4p-declaration-en.pdf>

⁵ Kamerstuk 30 573, nr. 166.

⁶ Kamerstuk 30 573, nr. 153 en 168.

landen, zoals Marokko en Egypte, de *Financial Intelligence Units* van die overheden beter te laten trainen in het opsporen en aanpakken van de geldstromen die met mensenhandel en -smokkel zijn gemoeid.

Bestrijding van terrorisme en gewelddadig extremisme

Nederland was de afgelopen vier jaar met Marokko co-voorzitter van het Global Counterterrorism Forum (GCTF). De tijdens ons co-voorzitterschap behaalde resultaten, waaronder de ontwikkeling van beleidsaanbevelingen ten aanzien van het voorkomen en tegengaan van gewelddadig extremisme en terrorisme, zal het Koninkrijk blijven gebruiken bij zijn inzet in de VN.

Tijdens het VNVR-lidmaatschap heeft het Koninkrijk actief bijgedragen aan de wereldwijde implementatie van resolutie 2396 (2017), over de aanpak van terugkerende en doorreisende buitenlandse strijders, en de implementatie van het ISIS/AI Qaeda-sanctieregime. Op deze resultaten bouwt Nederland voort. Zo is dit jaar het VN- capaciteitsopbouw project op het gebied van *Passenger Name Record (PNR) data* gestart. Hiermee ondersteunt de VN landen om de resolutie te implementeren en gebruik te maken van passagiersdata om ongewenste – terroristische – reisbewegingen te detecteren. Het Koninkrijk heeft een bijdrage van 5 miljoen euro geleverd en het door Nederland ontwikkelde *Travel Information Portal* (nu «GoTravel») overgedragen aan de VN. Dit is ook van belang in het kader van accountability. In samenwerking met lidstaten en betrokken VN-entiteiten, beziet Nederland de mogelijkheden om ISIS-strijders te vervolgen en te berechten.

Humanitaire hulp

Het Koninkrijk heeft zich het afgelopen jaar opnieuw ingezet om de efficiëntie en effectiviteit van het humanitaire systeem te versterken. Daartoe hebben we in de AVVN aangedrongen op het nakomen van financiële beloftes en concrete implementatie van de afspraken die hierover gemaakt zijn in het kader van de *World Humanitarian Summit* van 2016 en de *Grand Bargain* tussen donoren en uitvoerende organisaties. In opvolging van Ms. Kristalina Georgieva heeft de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking recent de leiderschapsrol van deze agenda op zich genomen in de positie van *Eminent Person*. Daar de bijdragen ontoereikend blijven om in alle noden te voorzien, heeft het Koninkrijk zich ook sterk gemaakt om innovatieve financiering hoger op de agenda te zetten.

In het kader van een versterkte humanitaire diplomatie heeft het Koninkrijk consequent het belang benadrukt van respect voor humanitair oorlogsrecht, conflictpreventie, en politieke oplossingen voor conflict. Specifieke aandacht is ook gegeven aan het opvolgen van de conflict & honger resolutie die op initiatief van Nederland in de VNVR is aangenomen. Nederland heeft ook aandacht gevraagd voor de bescherming van medische faciliteiten en hulpverleners in crises, en het belang van gedegen dataverzameling over aanvallen op medisch personeel en medische faciliteiten, zodat aanvallen worden gedocumenteerd en kunnen worden vervolgd.

De AVVN heeft in december 2018 verschillende humanitaire resoluties aangenomen, waaronder de belangrijke humanitaire omnibus-resolutie over het versterken van de coördinatie van humanitaire hulp. Op initiatief van het Koninkrijk zijn hierin onder andere een duidelijke verwijzing naar VNVR-resolutie 2417 over conflict en honger opgenomen, met name ten aanzien van het verbod op uithongering als oorlogswapen, alsmede het belang van psychosociale zorg in de noodhulprespons en de aanpak van seksuele exploitatie en misbruik. Daarnaast zijn resoluties aangenomen over veiligheid en bescherming van humanitair personeel, de nexus

humanitair en ontwikkeling, natuurrampen, ontheemden, hulp aan Palestijnen en *Disaster Risk Reduction*.

Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDG's) en klimaatverandering

In juli nam een Koninkrijksdelegatie deel aan de jaarlijkse VN-conferentie over voortgang op het behalen van de Sustainable Development Goals (SDG's), het *High-Level Political Forum on Sustainable Development*. De conferentie benadrukte dat urgente actie nodig is, aangezien de SDG's in het huidige tempo niet zullen worden behaald.⁷ De SGVN riep alle lidstaten op tijdens de aankomende AVVN-toppen in 2019 concrete acties te presenteren. De Koninkrijksdelegatieleden vroegen tijdens het Forum aandacht voor 1) verbeterde toegang tot rechtspraak en informatie, 2) het verhogen van nationale klimaatambities, ook van ontwikkelingslanden, 3) inclusieve en *blended* financiering en 4) goede betrokkenheid van maatschappelijk middenveld en andere partners bij de uitvoering van de SDG-agenda. Deze inzet zal tijdens de 74^e AVVN worden voortgezet. Het Koninkrijk werkt actief aan de uitvoering van de Overeenkomst van Parijs, tot stand gekomen onder de *United Nations Framework Convention on Climate Change* (UNFCCC), zowel in eigen land als bij het ondersteunen van ontwikkelingslanden in hun klimaatmitigatie en -adaptatie activiteiten. Bij verschillende internationale organisaties vragen we om meer aandacht voor klimaatverandering, zowel binnen de VN als bij de multilaterale ontwikkelingsbanken. De Nederlandse klimaatdiplomatie, gestart in oktober 2018, richt zich tevens op deze multilaterale instellingen en op een succesvolle UN Climate Action Summit, in september 2019. Hierover ontvangt u separaat een brief. Tevens is het afgelopen jaar consequent aandacht gevraagd voor de grondoorzaken van conflicten, waaronder klimaatverandering en voedselzekerheid, zoals ook aangegeven in de Kamerbrief met het verslag van ons VNVR-lidmaatschap. In dat kader sprak Minister-President Rhuggenaath van Curaçao namens het Koninkrijk tijdens het debat in de Veiligheidsraad over klimaat en veiligheid (11 juli 2018), waarbij hij specifiek de bedreigingen voor *Small Island Developing States* (SIDS) benoemde. Tevens initieerde het Koninkrijk op 26 oktober 2018 een informele VNVR-briefing over water, vrede en veiligheid en presenteerden wij een *early warning tool* voor water en conflict. Speciale aandacht is uitgegaan naar klimaat- en watergerelateerde veiligheidsrisico's, met als resultaat dat mede door inzet van het Koninkrijk door de Veiligheidsraad de negatieve effecten van klimaatverandering op de veiligheid in West-Afrika, de Sahel, Centraal-Afrika, Soedan en Somalië erkend zijn in verschillende producten, waaronder de mandaten van vredesmissies. Bovendien heeft het kabinet expertise uit Nederlandse kennisinstututen en bedrijfsleven beschikbaar gesteld aan de VN, om eerder te kunnen identificeren waar en wanneer waterschaarste en klimaatverandering de stabiliteit bedreigt, en tot actie te kunnen overgaan. Tijdens resolutieonderhandelingen over een mid-term evaluatie van de *Water Decade* heeft Nederland met succes ingezet op het verbreding van deze resolutie zodat de water-gerelateerde doelen van Agenda 2030 ook geadresseerd worden. Met deze resolutie wordt een serie *high-level* bijeenkomsten opgezet om implementatie van water gerelateerde doelen van Agenda 2030 te versnellen.

⁷ <https://undocs.org/E/2019/68>